

← [Forrige artikel](#)

Friedrichs farver

Kategori: [Anmeldelser](#)

Visninger: 373

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Lilian Munk Rösing

Friedrichs farver. - Om det sanselige og materielle i Caspar David Friedrichs malerier

Turbine 2024. 288 sider illustreret. 350kr.

Af *Kresten Søe*

Ikonisk tysk maler med ophold og uddannelse i Danmark

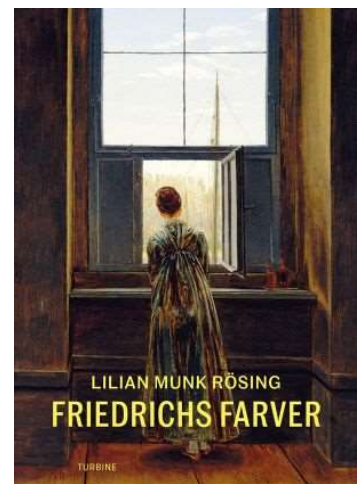
Caspar David Friedrich (1774-1840) blev født i Greifswald ved Rügen. Hans mest kendte af de mange ikoniske malerier er uden sammenligning "Vandrerer over tågehavet" fra 1818, som nok for det fleste står som skoleeksemplet på romantikkens kunst.

Friedrichs malerier indeholdt udover naturskildringer også en række religiøst prægede islæt, der ligesom hans farve- og motivvalg sammen med det originale billedrum vakte avantgarde segmentets interesse i samtiden.

Efter nogle årtiers forglemmelse blev Friedrich genopdaget omkring år 1900. Her blev han i 1906 repræsenteret med ikke mindre end 36 malerier på Hamburger Kunsthalle fra 1775-1875, hvorved hans status som en central maler i perioden blev cementeret.

Interessen fortsatte og vakte blandt andet på grund af de romantisk atmosfæremættede naturskildringer også Hitlers bevågenhed i den nazistiske genopvækkelse af nationalromantikken. Derudover har Friedrich også haft tilknytning til Danmark i ophold og uddannelse på Det danske Kunstakademi i de unge år 1794-98.

Her lod Friedrich sig inspirere af Jørgens Sonnes landskabskunst, mens hans egne malerier efterfølgende til gengæld tjente som inspiration for kendte danske romantiske malere som Eckersberg og J. Th. Lundbye.

Caspar David Friedrichs mest kendte værk er Vandreren over tågehavet fra 1818, der for mange står som ikonisk for romantikken. Gengivet fra Wikipedia

Analyserende, velstruktureret og personlig tilgang

Forfatteren Lilian Munk Rösing udgav 2021 et tilsvarende værk om skagensmaleren Anna Ancher, og drivkraften bag denne nye udgivelse har på samme måde haft rod i en årelang fascination af Friedrichs farver og billedrum.

Stilen er som i forrige bog om Skagensmaleren essayistisk prosa, hvor Rösing ud fra sine personlige indtryk og associationer kombinerer værkanalyse og eksistentielle refleksioner med egne indtryk tilsat personlige oplevelser på sine rejser og oplevelser omkring Friedrichs liv og mødet med hans værker.

Bogen er efter forord og en biografisk indledning struktureret i 9 tematiske inddelte kapitler, hvor Rösing dels går i kritisk udbyggende dialog med en række andre forskeres tilsvarende udgivelser og tolkninger, dels inddrager en del andre malere og deres kunst i sine analyser og sammenligninger.

Derudover giver Rösings status som lektor i litteraturvidenskab sig udtryk i en række skønlitterære henvisninger og islæt, der i fremstillingen både tjener som kommentarer og udbygning af hendes mere private refleksioner.

Bogen er rigt illustreret med gengivelse af malerier fra både Friedrich og temamæssigt sammenlignelige kunstnere. Nogle malerier er gengivet både i helhed og udsnit, og formaterne svinger fra dobbelttopslag til hel- og halvsides gengivelser.

Nyt spændende indblik i Friedrichs vinkler, billedrum og farver

Vurderingen af Rösings meget personlige tilgang og vinkel på stoffet vil for de fleste være en smagssag. Grænseområdet mellem det personlige og det private/selvcentrerede er jo hårfin i en engageret og entusiastisk formidling. Men også en grænse, som her efter min vurdering og smag overskrides en del steder med Rösings udstrakte brug af jeg-formen og fx inddragelse af for emnet ret uvedkommende barndoms-, familie- og tur- og rejseoplevelser.

En anden anke går på, at en del af de mange kunstneriske og litterære tangenter ofte bliver for snørklede og indforståede. Tit kræves her en indsigt, der mestendels er at finde hos faglige kolleger.

Et element som derfor ikke tenderer til at udvide den potentielle mere alment interesserede målgruppe.

På den anden side vil jeg dog anføre, at jeg rigtig godt kan lide, at Rösing - som Piet Heins berømte lille kat - sgu er sin egen og hele tiden fremturer og antaster andres tolkninger i dialog med sine egne, der i hvert fald for en stor del også overbeviste undertegnede.

Hendes stil står mange steder stærkt og engagerende og formår på udmærket vis at drage læseren ind i Friedrichs kunst. Her åbner bogens fremstilling - i og med Rösings tolkninger og kritiske dialog med fagfællerne - en ladeport også med hensyn til generel billed- og motivanalyse med inddragelse af farvernes art, brug og virkemidler i fx skildring af lys, skyer og vejrlig.

Jo, engagement og entusiasme er også afgjort en del af en personlig fremstilling, og de centrale analyser af "Kvinde i vindue" (Bogens forside) og "Kridtklinter på Rügen" er virkelig godt formidlet, ligesom Rösings syn på fx tilsløring som virkemiddel og restaureringens følger i form af ændringer i maleriernes udtryk også er særdeles interessante.

I det hele taget rummer bogen et væld af tankevækkende og fine analyserende betragtninger. Selv om forfatterens associationer omvendt også en del steder kan fremstå en smule parafraserende og ustrukturerede.

Munken ved havet ca. 1809 er et af de malerier, som Rösing analyserer indgående i sin bog. Desværre gør bogens grafik det vanskeligt at se detaljerne, så fotoet er her gengivet fra Wikipedia

Bogens grafiske udstyr fremstår skuffende og problematisk

Min hovedanke er dog bogens grafiske udtryk. Mange af gengivelserne yder ikke malerierne retfærdighed og er for en del af en sådan kvalitet, at jeg ret hurtigt gik over til billedopslag på nettet for at få et mere fuldstændigt udbytte af Rösings analyser.

Det synes desværre ikke at have været muligt at gengive maleriernes farve og lys optimalt. Mange fremstår derfor så grumsede og glansløse, at de omtalte centrale detaljer vanskeligt lader sig aflæse - fx ved hovedværkerne: "Munken ved Havet", "kyst i måneskin", "Kloster i egeskov" og "Faldne frihedskæmpers grave".

Generelt virker de for fremstillingen og Rösings så centrale farver flade, forvrængede og endimensionale. Her indgiver opslag i fx Wikipedia og diverse museumshjemmesider et helt andet helhedsindtryk, der til fulde understøtter baggrunden for Friedrichs fascination hos kunstinteresserede gennem to århundreder.

Synd og skam for både Caspar David Friedrich, bogens målgruppe og Lilian Munk Rösings arbejde
[Historie-online.dk, den 21. februar 2024]

← [Forrige artikel](#)

SE RELATEREDE ARTIKLER